

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 11. do 20. julija 2015

Povzetek

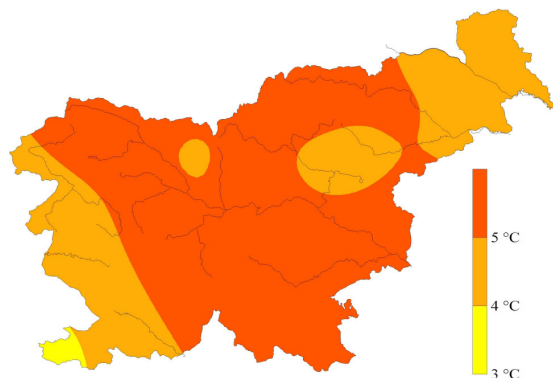
Visoke temperature zraka, ki so spremljale vročinski val v drugi dekadi julija so močno izsušile kmetijska tla in povzročale sušni in močan vročinski stres pri številnih kmetijskih rastlinah. Pomanjkanje vode v tleh je še vedno izredno kritično na obalnem območju, v Slovenski Istri in na Krasu, kjer je od začetka vegetacije padlo le okoli 144 mm oziroma le slaba polovica povprečnih vrednosti padavin. Kjer je možno so vodo dodajali z namakanjem, drugod so se na rastlinah, predvsem na plitvih in peščenih tleh že pokazali prvi znaki kmetijske suše.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V drugi julijski dekadi se je začel še tretji letošnji vročinski val. Od 13. julija so se temperature zraka iz dneva v dan poveševale ter dosegale na zgornjem Gorenjskem več kot 32 °C, na Koroškem in v Prekmurju več kot 34 °C, na Štajerskem in Obali okrog 35 °C, drugod pa so se povzpele nad 36 °C. Zabeležili smo tudi nekaj tropskih noči, ko se najnižja temperatura ni spustila pod 20 °C. V Celju in Murski Soboti je bila taka noč ena, v Mariboru, Slovenj Gradcu ter Novem mestu 3, v Biljah 5, Ljubljani 9 ter Portorožu 10. Vročinski val se ob koncu dekade še ni zaključil. Povprečna dekadna temperatura zraka je bila povsod visoko nad dolgoletnim povprečjem. Na Obali so bile vrednosti za vsaj 3 °C nad običajnimi, na zahodu, severovzhodu ter Celjski kotlini in na območju Slovenske Bistrice za več kot 4 °C, drugod za vsaj 5 °C. Vročih dni, ko najvišja temperatura zraka doseže vsaj 30 °C je bilo v nižinskih delih Slovenije od 6 (Koroška) do 10, (Vipavska dolina). Padavine, ki jih je bilo le za vzorec, so bile krajevnega značaja. Na Obali, Goriškem ter v Slovenski Istri pa dežja sploh ni bilo. Nekoliko več ga je padlo na Koroškem, v Šmartnem pri Slovenj Gradcu so ga izmerili 18,5 mm. Trajanje sončnega obsevanja je povsod preseglo običajne vrednosti za vsaj 20 %, v delu Osrednje Slovenije ter na Štajerskem 40 %. Z izjemo skrajnega severozahoda je bilo sončnih ur povsod več kot 100, na jugozahodu več kot 120. V Dolenjah pri Ajdovščini se v noči iz 20. na 21. julij ob šibki burji ni ohladilo pod 25,9 °C, kar je najvišja vrednost od začetka meritev leta 1993.

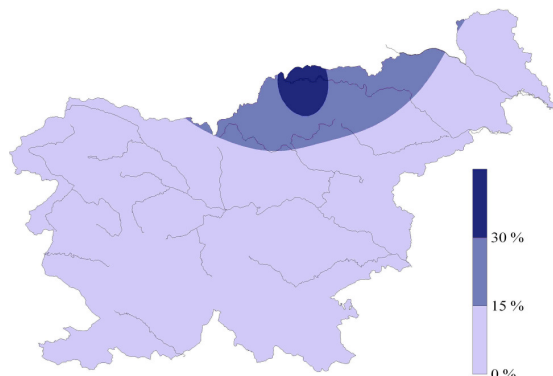
Dekadne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T , °C) in odklon dekadne povprečne temperature zraka od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	T_{povp}	T_{max}	T_{min}
Bilje	26,3	36,5	14,3
Portorož let.	26,2	35,1	15,3
Ljubljana	26,5	36,3	13,9
Novo mesto	26,0	36,6	12,3
Celje	24,5	35,6	11,0
Maribor let.	24,5	34,9	12,2
Murska Sobota	24,4	34,5	11,5
Rateče	21,5	32,4	8,7
Slovenj Gradec	23,3	34,4	10,4

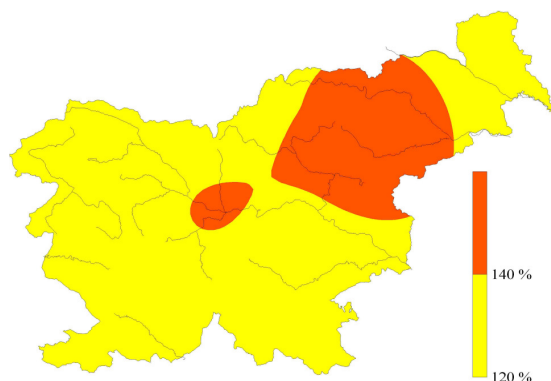
Dekadne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	RR	suhi	deževni
Bilje	0,0	10	0
Portorož let.	0,0	10	0
Ljubljana	0,3	9	1
Novo mesto	0,4	9	1
Celje	0,6	7	3
Maribor let.	5,3	7	3
Murska Sobota	4,3	7	3
Rateče	0,9	8	2
Slovenj Gradec	18,5	7	3

Dekadne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon dekadne vsote od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	123,4	13,9
Portorož let.	129,8	14,6
Ljubljana	117,9	14,2
Novo mesto	116,4	13,7
Celje	106,9	13,2
Maribor let.	104,9	13,6
Murska Sobota	101,8	12,5
Rateče	88,2	11,7
Slovenj Gradec	104,6	13,1

TEMPERATURA TAL

Na Goriškem so se najvišje temperature tal v opoldanski pripeki povzpele do skoraj 39 °C, tudi drugod so bile nad 30 °C, razen na slovenjegraškem in drugod v hribovitih predelih, kjer so bile nižje za okoli 2 °C. Povprečne dekadne temperature tal so presegle dolgoletno povprečje za od 2 do skoraj 4 °C. Na Goriškem je bila povprečna dekadna temperatura tal dobrih 31 °C, na Obali 30 °C, drugod večinoma med 24 in 27 °C. Minimalne temperature tal so le redkokje padle pod 19 °C.

Dekadna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm (Tt, °C)

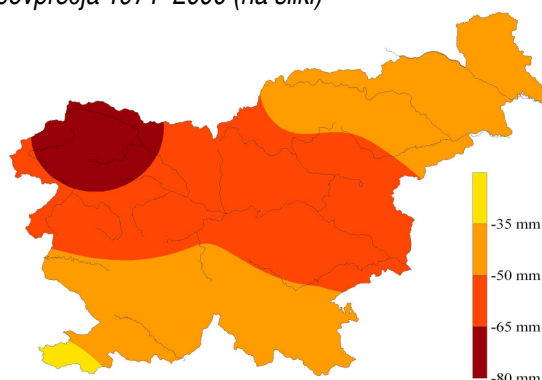
Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	31,6	3,6	22,8	38,9	31,3	3,4	23,6	36,2
Portorož let.	29,6	2,7	22,0	36,4	29,0	2,4	23,2	32,4
Ljubljana	27,4	2,4	19,4	35,0	27,1	2,6	21,0	37,1
Celje	26,4	2,1	19,6	32,1	25,8	2,0	20,6	29,3
Maribor let.	27,5	2,4	19,1	34,6	26,7	2,0	20,3	30,9
Murska Sobota	27,5	3,4	18,8	36,6	27,2	3,2	19,4	34,4
Slovenj Gradec	24,2	1,1	19,0	27,2	24,0	1,0	19,5	26,6

VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Vodna bilanca pretekle dekade je bila povsod negativna, na Koroškem je vodni primanjkljaj znašal okrog 25 mm, drugod je bil večji od 40 mm, na Primorskem večji od 60 mm. Povprečna dnevna vrednosti izhlapevanja je bila na Koroškem in zgornjem Gorenjskem 4,5 mm, drugod višja od 5 mm, na Primorskem višja od 6 mm. Dni, ko je vrednost izhlapevanja preseгла 5 mm je bilo v nižje ležečih predelih vsaj 6, na Primorskem jih je bilo vseh 10. Vegetacijski vodni primanjkljaj je ob koncu dekade na Obali že znašal 392 mm.

Dekadne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET₀, mm), število dni z ET₀ > 5 mm/dan ter odklon dekadne meteorološke vodne bilance od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	VB	ET ₀	ET ₀ > 5 mm
Bilje	-60,7	60,7	10
Portorož let.	-66,2	66,2	10
Ljubljana	-54,8	55,1	8
Novo mesto	-51,4	51,8	8
Celje	-53,4	54,0	7
Maribor let.	-45,1	50,4	6
Murska Sobota	-45,6	49,9	6
Rateče	-43,9	44,8	2
Slovenj Gradec	-26,1	44,6	2

STANJE RASTLIN

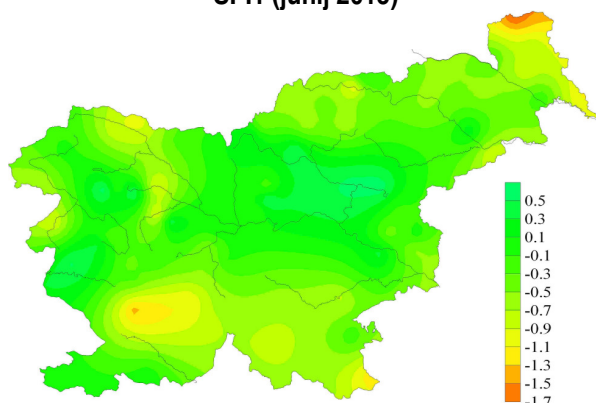
Razgreto ozračje je stopnjevalo izhlapevanje iz rastlin in površinskega sloja tal, ponekod vse do 7 mm vode na dan. Zaloga vode v tleh se je zato hitro izčrpala. Vegetacijski vodni primanjkljaj je na Obali že presegel klimatološko vrednost ekstremne suše. Tudi na Goriškem in v osrednji Sloveniji primanjkljaj dosega vrednosti, ki glede na klimatološke vrednosti označujejo zelo suho stanje. Poleg sušnega stresa je kmetijske rastline obremenjeval še močan vročinski stres, ki je povečal nevarnost sončnih ožigov na sadnem drevju in plodovkah. Vodo je bilo nujno potrebno dodajati zelenjadnicam. Na nenamakah kmetijskih površinah se je vsebnost vode v tleh marsikje že izčrpala do nivoja, ko je rastlinam težko dostopna. Priporočljivo je bilo vodo dodajati tudi sadnemu drevju zlasti na Goriškem in Obali ter poljščinam povsod po Sloveniji. V večjem delu države je v minuli dekadi potekala žetev pšenice, pogoji za žetev pa so bili ob visokih temperaturah ugodni. Koruza je na severovzhodu metličila, ob koncu dekade pa so bili že vidni prašniki in svila na storžih. Tako kot druge kmetijske rastline je tudi koruzne posevke obremenjeval sušni in močan vročinski stres. Slednji je še posebno neugoden v času oplodnje koruze. Pokazalo se je, da ekstremne temperaturne šoke slabše prenašajo tudi plodovke. Pri bučah je bilo opaziti odpadanje (sušenje) plodov in povečano število moških cvetov. Ob ekstremnih temperaturnih razmerah je bila motena tudi prehrana rastlin, tehnologi opozarjajo na pomanjkanje kalcija.

IZGLEDI ZA SUŠO

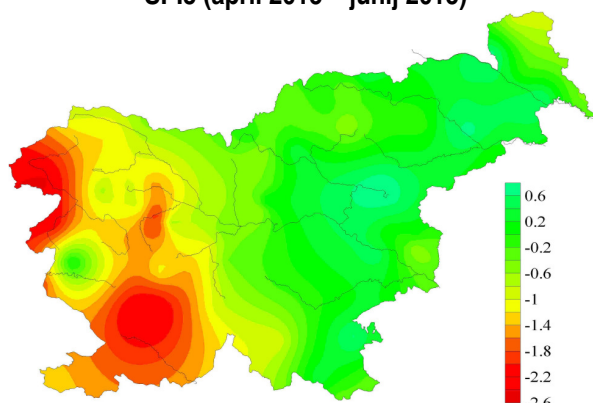
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

Junjska slika indeksa SPI kaže na normalno stanje po vsej državi. SPI v trimesečnem obdobju pa kaže na močno pomanjkanje padavin v zahodni Sloveniji. Zelo suhe in ekstremno suhe razmere so bile zaznane v Soški dolini, v delu sredogorja, na Notranjskem ter v Slovenski Istri.

SPI1 (junij 2015)

SPI3 (april 2015 – junij 2015)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,49 do -1,0	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,99 do -1,5	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %

PETDNEVNA PROGNOZA VREMENA izdana dne 23. 7. 2015

SLOVENIJA	Četrtek	Petek	Sobota	Nedelja	Ponedeljek
Vreme/Pojavi					
Megla/Nevihte					
Pojavi	plohe	plohe	plohe	plohe	plohe
Tmax [°C]	36	33	33	25	27
Tmin [°C]	22	22	21	18	16
Veter	↓		↗		↘
Hitrost vetra [km/h]	7 .. 18	0	7 .. 18	0	< 7

Verjetnostna 10 dnevna modelska napoved vremena je dostopna na:
<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/> pod povezavami *Vreme podrobneje /Modelska napoved/Verjetnostna napoved - 10 dni*